

KIIMINKI

Huttukylä

osainventointi 4.-7.9.2001

Arkeologian laboratorio
Anu Iisakka ja Kirsi Jylkkä
Marraskuu 2001

SISÄLLYS

Abstrakti	3
Johdanto	4
Tarkoitus ja toimijat	4
Sijainti ja topografia	4
Inventoinnin lähtökohdat	4
Valmistelevat toimenpiteet	5
Käytännön toteutus	5
Yhteenveto	6
Lähteet	7
Kohdekuvaukset	8
1. Kiiminki, Huttukylä, Syvälammin kangas	8
2. Kiiminki, Huttula, Mieskangas	9
Tutkimusalueen ja muinaisjäännöskohteiden sijainti	
Kuvat	

ABSTRAKTI

Kiimingin Huttukylä

Osainventointi

Oulun yliopisto, yleinen arkeologia

Inventoijat: Anu Iisakka ja Kirsi Jylkkä

Suoritimme inventointia Kiimingin Huttukylän alueella opiskelumme laudaturharjoitteluun liittyen. Inventoinnin kenttäosuuden kävimme läpi neljässä päivässä ajalla 4.-7.9.2001. Työn luonne oli osainventointi. Tutkimusrahoitusta hankkeelle ei haettu kulujen jäädessä pieniksi. Emme löytäneet muinaisjäännöksiä tutkimuksissamme.

JOHDANTO

Tarkoitus ja toimijat

Oulun yliopiston yleisen arkeologian opiskelijat Anu Iisakka ja Kirsi Jylkkä suorittivat kenttäharjoittelutyönään osainventointia Kiimingin Huttukylässä aikana 4.-7.9.2001. Inventoinnin raportoinnista vastaavat opiskelijat itse. Lähinnä tietokoneenkäyttöön liittyvissä asioissa apua saatiin Oulun yliopiston arkeologian laboratorion henkilökunnalta.

Sijainti ja topografia

Huttukylä sijaitsee Kiimingin kunnan kaakkoisosassa, Kiiminkijoen varressa, n. 10 km päässä kuntakeskuksesta. Tutkimusalue käsitti Syvälammin- ja Mieskankaan välisen luode-kaakko-suuntaisen alueen Kiiminkijoen länsipuolella. Huomio kohdistui tällä alueella sen korkeimmille kankaille, nimenomaan niille, joilla ei ole vielä asutusta. Tutkimusalueen tarkempi rajaus määritellään ja sen perusteet käsitellään raportissa myöhemmin.

Alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan liuskealueelle. Kallioperä koostuu pääasiassa kvartsiitista ja vulkaanisista kivilajeista. Maaperä on pääosin moreenia, jonka monin paikoin peittää turvekerros. Jokivarressa esiintyy jonkin verran jäätikön virtaussuuntaisia moreenimuodostumia, drumliineita, mutta pääosin moreeni on suuntautumaton peitemoreeni. Muun muassa Lamukangas on ns. Jäälin harjuun kuuluva lajittuneen aineksen muodostuma.

Kasvillisuus vaihtelee sekä maaperän laadun että ihmisen toiminnan asteen mukaan, ja maisemalle tyypillisiä ovat mäntykankaat ja rämesuot. Ihmisen käden jälki näkyy monin paikoin varsinkin soranotto- ja hakkuualueilla. Alueen keskikorkeus on n. 50 m mpy.

Inventoinnin lähtökohdat

Aluetta on tutkittu jo aiemminkin, varhaisimmillaan jo vuonna 1887 A.H. Snellmanin toimesta. Vuonna 1994 Mika Sarkkinen suoritti inventointia laajalla alueella Kiimingissä. Tämä tutkimus pohjautuikin osaltaan hänen Kiiminkijoen länsipuolelta tekemiinsä löytöihin Huttukylässä:

Syvälamminkankaalta löydettiin mahdollinen asuinpaikka sekä kvartsinpalasia, Mieskankaalla taas on mahdollinen röykkiö sekä rakkakuoppia.

Tutkimuksen lähtökohtia oli tarkastaa alueen tunnetut muinaisjäännökset sekä yrittää paikantaa muutamia informanteilta saadun tiedon valossa mielenkiintoisilta vaikuttavia kohteita Syvälammen kaakkoispuolella (tervahauta ja mahdollisia asuinpainanteita). Lisäksi tavoitteena oli etsiä vanhimpia muinaisjäännöksiä, jotka Huttukylässä lienevät lähinnä kampakeraamiselta ajalta, ennestään tunnettujen kohteiden välimaastosta. Varhaisin eheämpi rantalinja kunnan alueella muodostui 60 metrin korkeuskäyrän paikkeille ja näiltä main löytyy suurin osa Huttukylänkin kivistä kohteista. Näin ollen tutkimus keskittyi korkeudeltaan n. 60 m mpy oleville kankaille. Tarkoituksena oli löytää vanhimpia jälkiä ihmisen toiminnasta (asuinpainanteet, liedet, kivirakenteet, pyyntikuopat, jopa esineet ja iskokset) sikäli kun se oli kairausta ja koekuopitusta hyväksikäyttäen mahdollista.

Valmistelvat toimenpiteet

Inventointityön lähtökohtana olivat vuonna 1994 raportoidun aineiston lisäksi Oulun yliopiston arkeologian laboratorion topografisen arkiston tiedot tutkimusalueesta. Valmisteluvaiheessa tutustuttiin myös muuhun aluetta käsittelevään arkistomateriaaliin, jota on varsinkin viime aikoina kertynyt runsaasti suunnitteilla olevan Huttukylän osayleiskaavan tiimoilta. Inventoitava alue sijoittuu peruskarttalehtien 3511 07 Kiiminki ja 3422 09 Lylykkäänjärvi alueelle. Työkartaksi valittiin Kiimingin kunnalta saatu alueen kattava karttalehti (1:15 000). Tutkittava alue (n. 6 km²) jaettiin reilun neliökilometrin kokosiin osiin, ja tarkoituksena oli inventoida suunnilleen osa/päivä, koska maaston vaikeakulkuisuuden oletettiin ajoittain hidastavan työtä.

Käytännön toteutus

Maastotyöt aloitettiin tiistaina 4.9.2001 tarkistamalla Mika Sarkkisen vuonna 1994 inventoima mahdollinen asuinpaikkakohde Syvälamminkankaalla ja kartoittamalla sen ympäristöä uusien löytöjen toivossa. Seuraavana päivänä tutkittiin 848-tien molemmille puolille ulottuva, Paasonsadinmaan sekä Lautankankaan ja Lautanahon käsittävä alue. Kolmas päivä kului Mieskankaan maastossa, jossa tarkistettiin Mika Sarkkisen vuonna 1994 löytämät mahdollinen

röykkiö ja rakkakuopat. Myös 833-tien pohjoispuolinen Lamukangas ja Lylykkäänjärven ympäristö, etenkin Koivuniemenkangas järven itäpuolella kuului inventoinnin piiriin. Viimeinen tutkimusalue käsitti useita pienempiä kankaita, mm. Sääväläisenkankaan, Vattumaan ja Ilvesmaan.

Huomionarvoisista alueista tallennettiin sijaintia ja luonnonympäristöä koskevia tietoja. Apuna käytettiin Garmin eTrex –satelliittipaikanninta, jonka avulla pystyttiin löytämään myös jo tunnetut muinaisjäännöskohteet.

Yhteenveto

Kiimingin Huttukylän arkeologisessa osainventoinnissa tarkastettiin tutkimusalueella jo ennestään tunnetut muinaisjäännöskohteet. Tutkimuksissa ei löydetty uusia arkeologisesti merkittäviä kohteita. Tavoitteena ollut mahdollisten asuinpaikantamien paikantaminen Syvälammen kaakkoispuolella osoittautui mahdottomaksi: Kyseinen kangas, jolla saamamme tiedon mukaan kohteet sijaitsivat, on hakattu ja äestetty viimeksi kuluneen vuoden aikana.

Kvartseja löydettiin Syvälamminkankaalta ja sinne johtavalta metsätieltä, kuten myös Paasonsadinmaalle vievältä tieltä soranottoalueen läheisyydestä. Löydökset jätettiin kuitenkin paikoilleen.

Tutkitulta alueelta maastonsa puolesta arkeologisesti kiinnostavilta paikoilta vaikuttivat varsinkin Syvälammen ympärillä olevat kankaat, Ilvesmaa Lylykkäänjärven pohjoispuolella sekä inventoidun alueen eteläosassa sijaitseva Lamukangas, jota tosin on myöskin hyödynnetty metsätalouskäytössä. Käyttämiemme tutkimusmenetelmien avulla ei ollut kuitenkaan mahdollista todistaa näilläkään alueilla olevan arkeologisesti merkittäviä jäännöksiä, ja tätä inventointiraporttia lukevan onkin hyvä tiedostaa, että kaikkia tutkimusalueella olevia muinaisjäännöksiä ei välttämättä tunneta nyt loppuunviedyn tutkimuksen jälkeen.

Oulussa, 22.11.2001

Fil.yo Anu Iisakka

Fil.yo Kirsi Jylkkä

LÄHTEET

Painamattomat lähteet

Erä-Esko, Liisa 1976, *Kiiminki 34678*. Inventointi 1976. Kopio Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa, topografisessa arkistossa.

Kiimingin kunta 2001, *Huttukylän osayleiskaava*. Ohjelma, lähtökohdat, tavoitteet.

Sarkkinen, Mika 1994, *Kiimingin inventointi* -inventointikertomus, käsikirjoitus Pohjois-Pohjanmaan museon arkistossa, kopio Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa.

Tutkimuskirjallisuus

Maaranen, Päivi ja Kirkinen, Tuija (toim.) 2000, *Arkeologinen inventointi*. Opas inventoinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Sarkkinen, Mika ja Torvinen, Markku 1995, *Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjännökset*. Osa 1: Oulun seutukunta, Iin seutukunnan eteläosa.

Kartat

Maanmittauslaitos 1999, *3422 09 Lylykkäänjärvi*. Peruskartta 1:20 000.

Maanmittauslaitos 1981/ Pp. 1988, *3511 07 Kiiminki*. Peruskartta 1:20 000.

261

1. KIIMINKI, HUTTUKYLÄ, SYVÄLAMMINKANGAS

Määrittely: mahdollinen asuinpaikka, kvartsilöytöpaikka. III
Peruskartta: 3511 07 Kiiminki, 1:20 000. Helsinki 1981/Pp. 1988.
Koordinaatit: $x = 7220\ 312$
 $y = 3444\ 84$
 $z = n. 56\ m$
Tila: 17:50 Syvälammin kangas
Maanomistaja: Juuso ja Rauha Runtti

Lyhyt kohdekuvaus ja tutkimuskertomus

(kohde nro 1 ja 2 sijaintikartalla)

Kiimingin kirkosta n. 7,5 km eteläkaakkoon, Koitelista n. 2,6 km etelään olevan Syvälammen luoteisrannalla. Paikalla on soiden ympäröimä kangas, jonka kaakkoispuolella on lampi. Alue on puolukkatyyppin hiekkakangasta, ja tällä hetkellä hakattu ja äestetty. Alueen ohi johtaa metsäautotie. Kankaan kaakkoisreunalla on mökin sokkelit, joille johtaa oma tiensä kankaan poikki.

Alue on pahoin vaurioitunut metsätöissä eikä esimerkiksi asuinpainanteita muistuttavia jälkiä maassa ollut havaittavissa. Ennen hakkuita alue lienee ollut maastollisesti hyvinkin sopiva asuinpaikaksi, ja niin kankaalta kuin sinne johtavalta metsäautotieltäkin löydettiin satunnaisia kvartseja ja kvartsi-iskoksia. Nämä kuitenkin jätettiin paikoilleen.

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen 5.9.1994.
Tarkastus 2001: Anu Iisakka ja Kirsi Jylkkä 4.9.2001.

2. KIIMINKI, ²⁰¹HUTTULA, MIESKANGAS

Määrittely: rengasmainen röykkiö, rakkakuoppia. II.
Peruskartta: 3422 09 Lylykkäänjärvi, 1:20 000. Helsinki 1999.
Koordinaatit: x = 7218 02
y = 3448 58
z = n. 72,5
Tila: 9:1 Lylylä
Maanomistaja: Matti Sarenius

Lyhyt kohdekuvaus ja tutkimuskertomus

(kohde nro 4 sijaintikartalla)

Kiimingin kirkosta n. 11,5 km kaakkoon, Kiiminkijoen ja Lylykkäänjärven välissä sijaitseva, luode-kaakko-suuntainen, mäntyä kasvava kivikkoinen harjanne Ylikiimingin rajan tuntumassa. Kangasta ympäröivät suoalueet, ja sen kaakkoispäässä on suuria luonnonkiviä. Kankaan itäpuolella kulkee tie.

Kankaan korkeimman kohdan kaakkoispäässä on halkaisijaltaan n. 6 m:n levyinen, sammalen peittämä kiveys, joka rakentuu n. 2 m leveästä pyöreästä, matalahkosta vallista. Röykkiömäisen kiveyksen keskellä on halkaisijaltaan n. 2 m leveä ja n. 40 cm syvä kuoppa. Kiveyksen välittömässä läheisyydessä, kaakkoon viettävällä kankaalla on kaksi halkaisijaltaan n. 3-4 m olevaa ja n. 40 cm syvää, sammalpeitteistä rakkakuoppaa.

Aiemmat tutkimukset: A.H. Snellman 1887 (maininta).
Mika Sarkkinen 22.9.1994.
Tarkastus 2001: Anu Iisakka ja Kirsi Jylkkä, 6.9.2001.
Valokuvat: HIK-01, nro 4-6, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio.
Anu Iisakka ja Kirsi Jylkkä.

Tutkimusalueen ja muinaisjäännöskohteiden sijainti

Peruskarttalehdet 3422 09 Lylykkäänjärvi ja
3511 07 Kiiminki

Kuva 1: Kiimingin Huttukylä, Syvälampi SE. Hakkuualue.

Kuva 2: Kiimingin Huttukylä, Mieskangas SE. Sarkkisen raportoimat rakkakuopat rinteessä.

Kuva 3: Kiimingin Huttukylä, Mieskangas SE. Rinne kiviroykiölle.